

ותרא אתו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים. ואיתא בזוהר הקדוש (ח"ב יב א) ששלשה ירחים הם תמוז ואב וטבת. והנה פירוש הזוהר הוא נעלם ונסתר, שצריך להבין מה הצפינה והיכן הטמינה, ולמה דווקא בשלשה חדשים אלו.

והנה, כי עיקר העבודות להבורא יתברך שמו הוא התפילה, כמאמר חז"ל (תענית ב א) איזה עבודה שהיא בלב - זהו תפילה, וכמו שכתבתי על פסוק (במדבר טו כ) ראשית ערסתכם, יעוין שם. והנה עיקר התפילה הוא שלש ברכות ראשונות ושלש אחרונות. כמו שדימו חז"ל (ברכות לד א) שלש ראשונות - הם כעבד שמסדר שבחו לפני רבו, ושלש אחרונות - הם כעבד שמקבל פרס מרבו ונפטר והולך לו, והאמצעיות אינם רק צלותא. והנה בשאר כל ימות השנה, החסדים מגולים על כנסת ישראל בלי שום קטרוג, ואז התפילות של בני ישראל עולים בלי מסך המבדיל; אך בשלש החדשים הנ"ל - הם התעוררות הדינים וקטרוג, ולזה צריך שיהיה הצנע לקצת עם ה', שגם בתפילה צריך להתפלל באופן שהמקטרגים לא ידעו ולא יבינו. ואיתא בכוונת האר"י ז"ל, בתפילה שבין המצרים צריך לכוון בברכת אבות באותיות הקודמין לשם הוי"ה דהיינו טדה"ד, ובברכה שניה צריך לכוין אותיות המאוחרין לשם הוי"ה דהיינו כוז"ו, ובברכה שלישית צריך לכוון אותיות הוי"ה בחילוף א"ת ב"ש. והטעם בזה כמו שכתבתי - שצריך שיתפלל בצניעות, וצריך להצניע השם הוי"ה ברוך הוא באופן שלא יבינו הסטרא אחרא היכן צפון. ובאמת הוא קמיר וטמון בשמות אלו; דהיינו אותיות הקודמין עולין כ"ב שזה מורה על ט' מְכִילִין דְּרַחֲמִי, שהתפלל משה בפעם שני וי"ג מְכִילִין דְּרַחֲמִי, שט' תְּקוּנֵי דִּיקְנָא וינקים ומקבלים האורות מ"ג תְּקוּנֵי דִּיקְנָא. ואותיות המאוחרין עולה ט"ל, ושני אותיות הראשונים הם כ"ו כמנין שם הוי"ה, ושני אותיות אחרונים עולה י"ג כמנין י"ג מְכִילִין דְּרַחֲמִי תְּקוּנֵי דִּיקְנָא. והשם השלישי שהוא בחילוף א"ת ב"ש עולה ש"יין, ושי"ן עולה שס"א עם הכולל, כמנין שלשה שמות הנ"ל.

וזה פירוש הפסוק ותרא אותו כי טוב ותצפנהו, כי משה עם טוב עולה שס"ב כמנין ג' שמות הנ"ל עם הכולל. גם רמז שהצפינו לשם הוי"ה בשם 'טוב', כי הוי"ה במספר קטן עולה טו"ב, וזה שם אהו"ה - גִּשְׁפִּנְקָא דְּחִתִּים בֵּיה שְׁמִיא וְאַרְעָא. וזה הוא דווקא בשלשה חדשים הנ"ל, כן נראה לי.

מה שאומרים הקדושי עליונים שבתות שבין המצרים גבוהים עד למאד, נראה לי, מפני ששת ימי החול שבין המצרים - הם נמוכים מאד, והם בקטנות עד למאד. וידוע שבשבת קודש הוא עליות עולמות, ויש עליה לכל ששת ימי החול. ממילא יובן, שבתות שבין המצרים הם גבוהים עד למאד, לפי שיש עליה לכל הדברים שהיה בקטנות עד למאד ונתעלו עד למעלה למעלה; מה שאין כן בשבתות של כל ימי השנה, שאין ששת ימי החול קטנים ונמוכים למאד - ממילא אין עליה גדולה כשבתות שבין המצרים שנתעלו כל הדברים שהיו מטה מטה בעמקי התהום למעלה בקדושה.

מה שתקנו לנו הקדמונים בקריאת התורה שיזדמן תמיד פרשת פנחס בשבתות שבין המצרים¹, ובוודאי לכוונה גדולה היא ונראה לי, כי ידוע דרשת חז"ל (ירושלמי תענית פ"ד ה"ב)² על פסוק (ישעיהו נא טז)³ לְנִטְעַ שְׁמִים וְלִיסֵד אֶרֶץ - אלו הקרבנות שהבטיח הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו ע"ה, כל זמן שקורין סדר הקרבנות - מעלה עליהם כאילו הקריבום⁴, עיין במסכת מגילה בסופו (לא ב)⁵, על פסוק (בראשית טו ט) קח לך עֵגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת וגו' - כבר תקנתי להם סדר הקרבנות כו'. והנה בכל השנה הגם שאנו קורין ואומרים פרשת הקרבנות - אין אנו קוראים אותה בספר תורה כהלכותיו, למשל פרשת התמיד אנו קוראין אותה בכל יום - אבל אין אנחנו קוראים אותה בספר תורה כתוב על קלף כשר ובצורות האותיות ותגים וטעמים. וכן הקרבנות של מוספי שבת - אין אנו קוראים בספר תורה הכשרה. על כן בשבתות שבין המצרים שבימים ההם בטלו הקרבנות בפועל בחורבן בית המקדש בעוונותינו הרבים⁶ - קוראים אנחנו כל פרשת הקרבנות שהוא בפרשת פנחס בספר תורה הכשרה בנקודות וטעמים, וכל זמן שקורין בסדר הקרבנות - מעלה עליהם כאילו הקריבום לפניו; והוא תיקון גדול, וקל להבין.

¹ תלמוד בבלי מסכת מגילה דף לא עמוד ב: תניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר: עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת, ושבתושנה תורה קודם ראש השנה. מאי טעמא? אמר אביי ואיתימא ריש לקיש: כדי שתכלה השנה וקללותיה. **נמצא שפר' פנחס**

תמיד בין המצרים

² שלמדו מזה שהעולם עומד בזכות הקרבנות

³ ישעיהו פרק נא פסוק טז: וְאֲשִׁים דְּבָרִי בְּפִיךָ וּבְצֶל יְדִי כְּסִיִּיךָ לְנִטְעַ שְׁמִים וְלִיסֵד אֶרֶץ וְלִאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי-אֵתָהּ: o

⁴ וכך יהיה לעולם ולהם קיום

⁵ תלמוד בבלי מסכת מגילה דף לא עמוד ב: אמר רבי אמי: אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי, וכתב ויאמר ה' אלהים במה אדע כי אירשנה, אמר אברהם לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם! שמא חס ושלום ישראל חוטאים לפניך ואתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה? - אמר לו: לאו. - אמר לפניו: רבונו של עולם, במה אדע? - אמר לו: קחה לי עגלה משלשת וגו'. - אמר לפניו: רבונו של עולם, תינח בזמן שבת המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם? - אמר לו: כבר תקנתי להם סדר קרבנות, כל זמן שקוראין בהן מעלה אני עליהן כאילו מקריבין לפני קרבן, ומוחל אני על כל עונותיהם.

⁶ מאור ושמש במדבר פרשת פינחס: דהנה אנשי כנסת הגדולה סדרו לנו קריאת הפרשיות של כל השנה, וקבעו לקרוא פרשת פנחס 'בין המצרים', וליתן טעם לשבח על זה..... לכן קבעו לנו חז"ל לקרות פרשת פנחס 'בין המצרים', כדי שנקרא פרשיות כל הקרבנות לעורר למעלה ענין הקרבנות, שכולם כוונתם להביא את הקדוש ברוך הוא כביכול לידי חרטה, כמאמר חז"ל 'הביאו עלי כפרה'. גם כל העולמות היו נוטלין חלק מכל קרבן, וגם הסטרא אחרא נטלה חלקה, וביום הכפורים היו שולחין שיער לחלקם, ובחג הסוכות היו ישראל מקריבין שבעים פרים בשביל השבעים שרים, כדי שיהיה להם קיום בעולם. על כן אנו קוראין עתה פרשת הקרבנות על כוונה זו גם כן, להראות לשרי האומות מה שגרמו על ידי קיטרוגם, אשר גם לעצמם גרמו רעה; כי כשהיה בית המקדש קיים - היו מקריבין עבורם קרבנות להמשיך עליהם גם כן שפע, להראות להם שלא יקטרגו עוד יותר. ובפרט שאנו קוראים אותה בשבת קודש - שאין להם כח כל כך לקטרג, על כן אנו פועלים על ידי קריאתנו פרשה זו בין המצרים - שאנו מביאים את הקדוש ברוך הוא כביכול לידי חרטה, וגם השרי אומות אין מקטרגים כל כך, ועל ידי זה בכל שנה בעת הזאת נבנית מעט קומת השכינה, עד שיעזור השי"ת שנקרא פרשה זו בעת הזאת בכל כוונת נפשינו בְּלִתִּי לֵה' לְבַדּוֹ על כוונה הנ"ל - בודאי יצמח מזה גאולה שלימה.

בזה המאמר מבואר הצירוף של החודש מנחם אב להפרשה

בפסוק הסכת ושמע ישראל היום⁷. הנה איתא בגמרא (ברכות סג ב)⁸ הסכת - עשו כתות כתות. הנה כבר הרחבנו הדיבור במקום אחר, שדיבוק חברים הוא ממ"ח דברים שהתורה נקנית בהם⁹, כמו שמבואר בפרשת מסעי שצריך בזה¹⁰ לדיבוק חברים היפך שנאת חנם שהיה אז בזמן החורבן שנחרב הבית על ידי שנאת חנם; וצריכים אנחנו לחזק זאת מה שגברו ידי עשו על ידי פירוד ושנאת חנם בחודש הזה, ולהיות אהבה ואחוה ודיבוק חברים ולהתחזק בתורה. וכסימן הקדמונים (ב"ח סימן רלח)¹¹ מקומי עד שְׁכָבִי - קומי, ומאן דמוסיף בתורה מוסיף לו¹².

ובזה יובן מה דאיתא במאמרם ז"ל במסכת מגילה (ה ב)¹³ ביקש רבי לעקור תשעה באב. דאיתא בסוף מסכת סוטה (פ"ט מט"ו)¹⁴ משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא, ופירושו היא, כי רבינו הקדוש ז"ל היה עבודתו כל ימיו להנהיג את תלמידיו בענוה ויראת חטא, ולבטל כח ידי עשו שהוא הגורם לעשות פירוד ושנאת חנם¹⁵. וכשמת רבי בטלה מתלמידיו זאת הנהגה של ענוה ויראת חטא; נמצא בימי רבי היה ענוה ויראת חטא, וזה גורם לקרב הגאולה¹⁶. וזה ביקש רבי לעקור תשעה באב אלא שיהיה הגאולה שלימה ולא יצטרכו להתענות בתשעה באב, וקל להבין.

ונחזור למה שהתחלנו **הסכת ושמע ישראל היום** ודרשו חז"ל הסכת - עשו כתות כתות בתורה כו', וזה צריך בחודש הזה דייקא, שיעשו כתות כתות לענין דיבוק חברים - היפוך שנאת חנם, להחליש ידי עשו שעושה פירוד בין תלמידים - כתות כתות בתורה. והוא צריך גם כן עכשיו לזה בזה החודש - להתחזק בתורה¹⁷, ולהחליש ידי עשו בקולו של יעקב. כמו שדרשו חז"ל (ב"ר סה כ)¹⁸, וכסימן הקדמונים 'מקומי עד שכבי - קומי כנ"ל, וקל להבין.

והצירוף הוי"ה כנ"ל דהיינו ליחד ה"י דהיינו כנסת ישראל, בוי"ו שהיא תפארת מקור התורה. וי"ו - ליחד בוי"ד שהיא חכמה, על ידי ה"י ראשונה שהיא התשובה, ובזה נעשה יחוד גמור ומבטלין כל הדינין מכנסת ישראל, ודי למבין. וזהו שמסיים הסדרה בסוף הספר במדבר בערבות מואב על ירדן פירוש, בערבות - הוא לשון 'עריבות' ומתיקות, מואב - הוא חודש אב, דהיינו שיהיו נמתקים הדינים מחודש אב, על ירדן ירחו פירוש, על הוא לשון 'התעלות' במדריגה למעלה כלשון (שמואל ב' כג א) הָקָם עַל. על ירדן פירוש, שנתעלה למעלה בשרשם ונמתקו כל הדינים בשרשם, וזהו ירדן - יָרַד דִּין ונתבטלים כל הדינים מכנסת ישראל. ירחו פירוש, היינו יָרַח וי"ו כנ"ל, דהצירוף הוא ליחד הה"י בוי"ו כנ"ל, ונמתקים כל הדינים מכנסת ישראל אמן, ודי למבין ומשכיל.

⁷ דברים פרק כז פסוק ט (כי תבוא): וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְהַלֵּהנִים הָלְאִים אֶל כָּל־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִסְכַּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעָם לִיקָחָךְ אֱלֹהֶיךָ: תלמוד בבלי מסכת ברכות דף סג עמוד ב: הסכת - עשו כתות כתות ועסקו בתורה, לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה.

⁹ משנה מסכת אבות פרק ו משנה ה: גדולה תורה יותר מן הכהונה ומן המלכות שהמלכות נקנית בשלשים מעלות והכהונה בעשרים וארבע **והתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים** בתלמוד בשמייעת האוזן בעריכת שפתיים בבית הלב בשכלות הלב באימה ביראה בענוה בשמחה בשמוש חכמים **בדקדוק חברים** ובפפול התלמידים בישוב במקרא במשנה במיעוט שיחה במיעוט תענוג במיעוט שחוק במיעוט דרך ארץ בארץ אפים בלב טוב באמונת חכמים ובקבלת היסורין:

¹⁰ מאור ושמש במדבר פרשת מסעי: והנה הדרך לבוא לעבוד את השי"ת הוא מה דאיתא במשנה (אבות פ"ו מ"ה) קנין התורה במ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, וקודשא בריך הוא ואורייתא חדא הוא (הקדמת הזוהר ה א), ואחד מהם הוא 'דיבוק חברים', וזה הנהיגה צריך מאד ומאד בדור הזה. **ואולי במיוחד בבין המצרים**

¹¹ ב"ח אורח חיים סימן רלח: א ובענין לימוד הלילה יותר ויותר מבשל יום בני הזהר וכו'. האחרונים קיבלו לומר משכבי עד קומי, שכבי. ומקומי עד שכבי, קומי. דמחג שבועות שאומרים מגילת רות שכתוב בה (ג יג) שכבי עד הבוקר עד תשעה באב שאומרים מגילת איכה שכתוב בה (ב יט) קומי רוני בלילה לראש אשמורות, שכבי, דאין צריך לקום קודם אור הבוקר כדי ללמוד תורה כיון דהלילות קצרים. אבל מתשעה באב שאומרים קומי עד חג השבועות שאומרים שכבי, קומי, חייב לקום קודם אור הבוקר בראש אשמורת ללמוד כיון דהלילות ארוכים:

¹² תלמוד בבלי מסכת תענית דף לא עמוד א: מאן ואילך, דמוסיף - יוסיף, ודלא מוסיף - (יאסף) + מסורת הש"ס: יוסיף+. (תני רב יוסף): מאי יאסף? אמר רב יוסף: תקבריה אימיה. הרי שבימים אלו שמחמשה עשר באב הוא זמן להוסיף בתורה

¹³ תלמוד ירושלמי מסכת מגילה פרק א הלכה ד: בא בר זבדא בשם ר' חנינה ביקש רבי לעקור תשעה באב ולא הוודו לו אמר לו רבי אלעזר עמך הייתי ולא איתאמרת אלא ביקש ר' לעקור תשעה באב שחל להיות בשבת ולא הניחו לו

¹⁴ משנה מסכת סוטה פרק ט משנה טו: משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא

¹⁵ תלמוד בבלי מסכת סוטה דף מז עמוד ב: משרבו זחוחי הלב - רבו מחלוקת בישראל.

רש"י: זחוחי - לשון גבוהי הלב

¹⁶ ע"י שנתרבה אהבת חנם

¹⁷ דהיינו שמלבד עצם הדיבוק חברים, צריך גם את כח התורה, וע"כ אמרו כתות כתות בתורה

¹⁸ בראשית רבה (וילנא) פרשה סה סימן כ (תולדות): הקול קול יעקב בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות אין הידים ידי עשו, ואם לאו הידים ידי עשו,